

ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Μαρία Δάρα

Ψυχολόγος

Ψυχολόγος Γραμμής Βοήθειας Ελλ. Κέντρου Ασφαλούς
Διαδικτύου

**Έκθεση των εφήβων σε διαδικτυακό
πορνογραφικό υλικό VS η ανάπτυξη
αποκλινόντων σεξουαλικών
συμπεριφορών**

Εφηβεία: Περιέργεια & Ενδιαφέρον για τα σεξουαλικά ζητήματα

* 26, 4% εφήβων 15 ετών είχε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή (34,3% αγόρια, 18,6% κορίτσια, ΕΠΙΨΥ 2018)

- Ο όρος «Sex» αποτελεί την πιο κοινή θεματική αναζήτηση στο διαδίκτυο
- Πάνω από τις μισές επισκέψεις σε διαδικτυακούς τόπους αφορούν στη σεξουαλική δραστηριότητα
 - Σχετικοί διαδικτυακοί τόποι: πάνω από 300.000
- «sex movies» σε 0,12 δευτερόλεπτα 141.000.000 ιστοσελίδες
- Οι πορνογραφικές σελίδες δέχονται περισσότερες επισκέψεις από το Netflix, Amazon & Twitter μαζί

- Πολύμορφο πορνογραφικό περιεχόμενο: τροποποιημένες, αποκλίνουσες, μη κοινωνικά αποδεκτές σεξουαλικές συμπεριφορές (σωματική βία, τιμωρία, σκληρότητα)
- Τα σκληρά βίντεο είναι η νέα νόρμα ενώ τα ήπια έχουν μειωθεί.

Ενήλικη πορνογραφία στο διαδίκτυο: Νόμιμη!

- Εύκολος, άνετος τρόπος πληροφόρησης για τους εφήβους
- Πάνω από το 50% των εφήβων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για να ανασύρει σεξουαλικές πληροφορίες
- Το 34% εκτέθηκε σε πορνογραφικό υλικό χωρίς τη θέλησή του
- Μ.Ο. Ηλικίας έκθεσης: 11 έτη

Όσον αφορά τους νέους – Μια έκθεση από την Common Sense Media αποκάλυψε:

- Το 75% των εφήβων έχουν δει πορνογραφία μέχρι την ηλικία των 17 ετών
- Η μέση ηλικία πρώτης έκθεσης σε πορνογραφία είναι η ηλικία των 12 ετών
- Το 41% των εφήβων δήλωσαν ότι είχαν δει εικόνες γυμνού ή σεξουαλικών πράξεων στο διαδίκτυο κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας (παρακάμπτοντας το υπάρχον φιλτράρισμα WiFi)
- Το 58% λέει ότι συνάντησε την πορνογραφία τυχαία ενώ σερφάρει στο διαδίκτυο ή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Έρευνα σε 1358 Αμερικανούς ηλικίας 13 έως 17 ετών διαπίστωσε ότι περισσότεροι από τους μισούς δήλωσαν ότι είδαν βίαιο πορνό (βιασμός, πνιγμός, κάποιος πονάει)
- Το 45% από την παραπάνω έρευνα δήλωσε ότι το πορνό παρείχε χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το σεξ και τους βοήθησε να ανακαλύψουν τη σεξουαλικότητά τους
- Το 5% των εφήβων ερωτηθέντων δήλωσαν ότι είδαν για πρώτη φορά διαδικτυακή πορνογραφία σε ηλικία 10 ετών ή νεότερη.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ:

- Μη υγιής παρεμβολή στην ομαλή σεξουαλική ανάπτυξη
- Συναισθηματικές Συνέπειες (άγχος, ενοχή, σύγχυση, ντροπή, εφιάλτες)
- Πρόωρη έναρξη σεξουαλικής ζωής

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ:

- Ανάπτυξη παραπλανητικών, διαστρεβλωμένων ή/και επιβλαβών στάσεων απέναντι στη σεξουαλική δραστηριότητα (θεωρούν ότι αντιστοιχεί στην πραγματικότητα – το σεξ είναι κυρίως σωματικό και μετά συναισθηματικό ή σχεσιακό – το πορνογραφικό υλικό γίνεται αντιληπτό ως μια καλή πηγή πληροφόρησης)

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ:

- Συχνή σκέψη, ισχυρό ενδιαφέρον για το σεξ
- Θετικές αντιλήψεις για τις εξωσυζυγικές σχέσεις
- Θετικές αντιλήψεις για το περιστασιακό σεξ
- Θετική σύνδεση με τη σεξουαλική επιθετικότητα – μεγαλύτερη αποδοχή της βίας κατά των γυναικών – επιβολή VS συναίνεση

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Χαμηλότερος βαθμός κοινωνικής ενσωμάτωσης
- Αγωνία για την εικόνα του σώματος (κορίτσια) και για την επίδοση (αγόρια)
- Άλλες επικίνδυνες συμπεριφορές π.χ. Sexting, επικοινωνίες με ενηλίκους

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Υιοθέτηση επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών - αποδοχή επιτρεπτικών στάσεων
- Μεγαλύτερη αποδοχή σεξιστικών και στερεοτυπικών στάσεων απέναντι στα φύλα
- Κίνδυνος για φτωχούς συναισθηματικούς δεσμούς στην ενήλικη ζωή
- «Εθισμός» στην πορνογραφία

«Εθισμός» στη διαδικτυακή πορνογραφία

- Καταναγκαστική χρήση ιστοσελίδων και πορνογραφικού υλικού
- Συμπτώματα απόσυρσης
- Απόκρυψη/άρνηση της συνήθειας
- Κλιμάκωση συμπεριφοράς
- Αδυναμία να σταματήσει

Συμπτώματα

- Διακοπή προηγούμενων συνηθειών
- Προσπάθεια να διατηρηθεί το απόρρητο (και από συνομιλήκους)
- Σημάδια κατάθλιψης/άγχους μετά τη χρήση του διαδικτύου ή όταν η πρόσβαση δεν είναι εφικτή
- Αύξηση συχνότητας-έντασης προβληματικών συμπεριφορών

Συμπτώματα

- Προσπάθεια απόκρυψης της δραστηριότητας (σβήνοντας το ιστορικό ή κρύβοντας το υλικό)
- Ανάληψη ρίσκου (π.χ. πορνογραφία στο σχολείο, συνάντηση με αγνώστους)
- Αρνητική επίδραση στις κοινωνικές δραστηριότητες (π.χ. απουσίες-αργοπορία στο σχολείο, χαλάρωση διαπροσωπικών σχέσεων)

Griffiths (2004)

- Κυριαρχία
- Τροποποίηση της διάθεσης
- Ανεκτικότητα
- Συμπτώματα απόσυρσης
- Συγκρούσεις
- Υποτροπή

Γιατί στο διαδίκτυο...;

- προσβασιμότητα
- Ανωνυμία
- Προσιτότητα
- Διαδραστικότητα
- Εικονικό/φανταστικό διαπλέκεται με το πραγματικό

Έλλειψη Αναστολής (online disinhibition effect)

- Δεν μπορείς να με δεις
- Δεν με ξέρεις
- Είναι όλα στο κεφάλι μου
- Είναι απλά ένα παιχνίδι
- Είμαστε όλοι ίσοι

Παράγοντες κινδύνου

- Θέματα προσκόλλησης με σημαντικούς άλλους
- Πρώιμο τραύμα
- θέματα που αφορούν στην ανάπτυξη στενών διαπροσωπικών σχέσεων
- Απώλεια και πένθος
- δυσκολίες στη φυσική, συναισθηματική, ψυχολογική και σεξουαλική ανάπτυξη

SEXTING

Η αποστολή σεξουαλικών μηνυμάτων ή φωτογραφιών μέσω κινητών τηλεφώνων (SMS), των υπηρεσιών άμεσης ανταλλαγής μηνυμάτων (για παράδειγμα chat μηνυμάτων) ή μέσω των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης

A) στο πλαίσιο μιας κακοποιητικής & παράνομης σχέσης;

B) στο πλαίσιο ερωτικού & σεξουαλικού πειραματισμού;

Έρευνες αποκαλύπτουν ότι..

- **20% εφήβων** ηλικίας 13-19 ετών έχει στείλει γυμνή, ημίγυμνη, προκλητική φωτογραφία.
- Ανάλογο ποσοστό έχει δεχθεί τέτοια φωτογραφία στο κινητό του.
- **Το 25%** έχει προωθήσει τη φωτογραφία σε άλλους
- **1/3** γνωρίζει τις νομικές-συναισθηματικές προεκτάσεις (Strassberg, 2010)

Γιατί;

- 66% κοριτσιών & 60% αγοριών το έκανε **για πλάκα**
- 52% κοριτσιών σαν ένα **είδος ερωτικού δώρου** προς το σύντροφο
- 44% και των δύο φύλων **ως απάντηση** κάποιου μηνύματος ή φωτογραφίας που δέχτηκε

Γιατί;

- 34% κοριτσιών για να νιώσουν **επιθυμητές**
- 12% κοριτσιών αισθάνθηκε **πίεση** από το αγόρι που διατηρούσε σχέση

Σύγχρονη «μόδα»;

«Όταν ήμουν 14-15 ετών λάμβανα και έστελνα τέτοιου είδους φωτογραφίες. Τα αγόρια συνήθως το ζητούσαν... Το αγόρι μου ή κάποιο άλλο αγόρι που μου άρεσε μου ζητούσαν τέτοιες φωτογραφίες. Ένιωθα ότι αν δεν το έκανα δεν θα μου ξαναμιλούσαν. Εκείνη τη στιγμή νόμιζα ότι δεν ήταν και τόσο σημαντικό. Αλλά τώρα γυρνώντας πίσω βλέπω πόσο ακατάλληλο και εκτός ορίων ήταν»

**Υγιής σεξουαλική αναζήτηση ή
σύμπτωμα «σεξουαλικοποιημένης
κοινωνίας»;**

Κοινή αργκό

- **CD9** - code 9 parents are around (Κωδικός 9, οι γονείς είναι γύρω μου)
 - **P911** - parent alert (προσοχή γονείς)
- **PIR** - parent in room (γονείς στο δωμάτιο)
- **PAW** – Parents are watching (οι γονείς παρακολουθούν)
- **POS** – Parents over shoulders (οι γονείς πάνω από τους ώμους μου)
- **RU18**- Are you 18 (είσαι 18 ετών;)
- **GNOC** - get naked on camera (γδύσου μπροστά στην κάμερα)

Κοινωνικές & Νομικές προεκτάσεις

- Εύκολη διανομή σε πλήθος ατόμων
- συναισθήματα ντροπής άγχους, ενοχής, φόβου, αυτοκτονικότητα
- Κοινωνική απομόνωση
- Εκφοβισμός
- σεξουαλική παρενόχληση
- Μπορεί να μείνει στο διαδίκτυο για πάντα

Κοινωνικές & Νομικές προεκτάσεις

- Μπορεί να συνδεθεί με την παράνομη δραστηριότητα της δημιουργίας, διανομής και κατοχής παιδικού πορνογραφικού υλικού, το οποίο αποτελεί κακούργημα
- Αν γίνει με εξαναγκαστικό τρόπο..συνδέεται με το φαινόμενο του **grooming**..

Η Διαδικασία του Grooming

Η Διαδικασία του Grooming

Μια διαδικασία στην οποία ένας μεγαλύτερος (πάνω από 5 χρόνια) και πιο έμπειρος θύτης χρησιμοποιεί τεχνικές όπως

Χειραγώγηση

Κολακεία

Ψέματα

Ανταμοιβή

Αποπλάνηση

Η Διαδικασία του Grooming

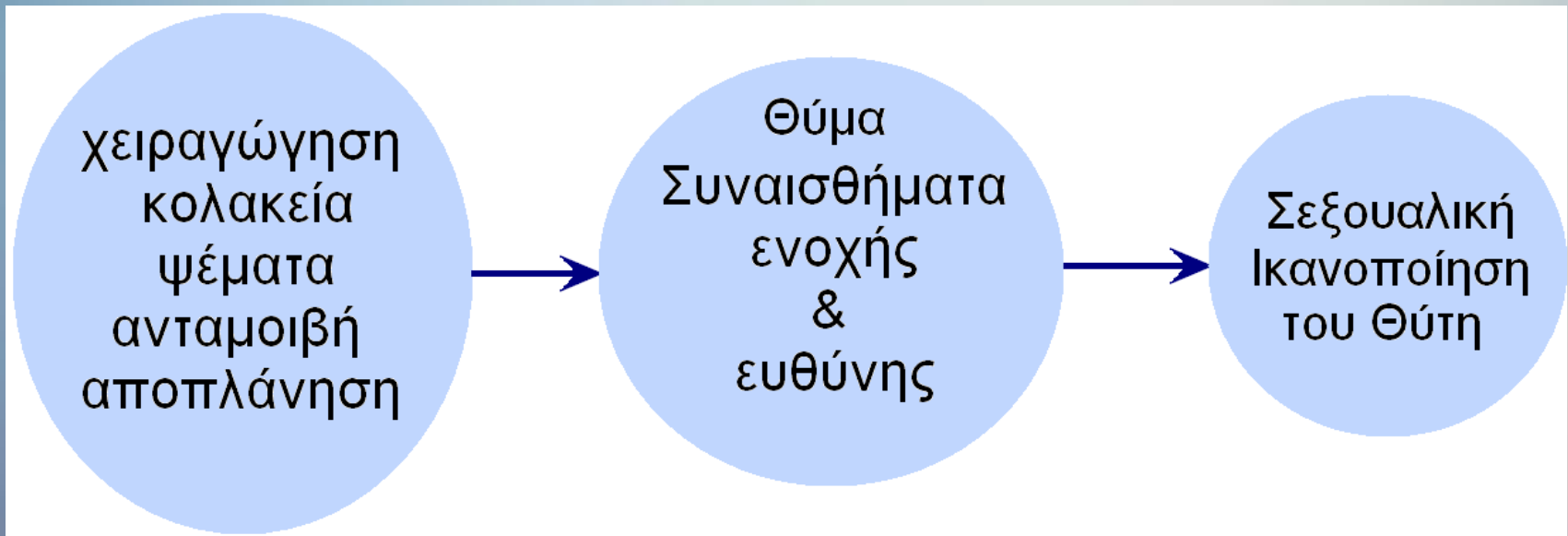
Προκαλώντας στο θύμα συναισθήματα

**ενοχής και
ευθύνης.**

Η Διαδικασία του Grooming

Σκοπός του θύτη είναι να αναγκάσει το θύμα να συνεργαστεί σε σεξουαλικές δραστηριότητες.

Η Διαδικασία του Grooming

- Άλλος ορισμός (Berson, 2002) περιγράφει το «grooming» ως τη συμπεριφορά εκείνη του διαδικτυακού χρήστη που έχει σκοπό να εμπνεύσει **εμπιστοσύνη** στο παιδί ώστε να πραγματοποιήσει μαζί του μια μυστική συνάντηση.

Η Διαδικασία του Grooming

- Η σεξουαλική κακοποίηση του θύματος, η σωματική βία ή η παιδική πορνεία και η κακοποίηση μέσω πορνογραφικού υλικού **μπορεί** να είναι τα αποτελέσματα αυτής της συνάντησης, κάτι που καθιστά το «grooming» ένα είδος **ψυχολογικού χειρισμού** που διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, των κινητών τηλεφώνων ή άλλων τεχνολογιών.

Τα Στάδια του Grooming:

1. Προετοιμασία Επαφής
2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία **σχέσης εμπιστοσύνης**
3. Προετοιμασία για την προσωπική συνάντηση
4. Προσωπική συνάντηση

Τα Στάδια του Grooming:

1. Προετοιμασία Επαφής.

- Συχνή πρακτική η δημιουργία ψεύτικης ταυτότητας (ψευδείς πληροφορίες για όνομα, ηλικία, παραπλανητική φωτογραφία).

Τα Στάδια του Grooming:

1. Προετοιμασία Επαφής.

- Ως αποτέλεσμα οι άμυνες του παιδιού δεν είναι ενεργοποιημένες καθώς νομίζει ότι συνομιλεί με συνομήλικο.

Αυτό που βλέπει το θύμα...

...αυτό που **δεν** βλέπει το θύμα

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

- Ο δράστης μιμείται τη συναισθηματική κατάσταση του παιδιού προκειμένου να νιώσει ότι **ταυτίζεται** μαζί του και έτσι να μειώσει άμυνες και αναστολές

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

- Στη συνέχεια προσπαθεί να μάθει όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες για τη ζωή του παιδιού.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

- Πολλές φορές δωροδοκεί το παιδί με αντικείμενα αξίας

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

- Το σεξουαλικό στοιχείο εισάγεται μόνο εφόσον έχει καλλιεργηθεί η εμπιστοσύνη.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Οι σεξουαλικές συζητήσεις μπορεί να ξεκινήσουν γενικά όπως μια κουβέντα για την ανθρώπινη σεξουαλικότητα...

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

...και να καταλήξουν με την αποστολή πορνογραφικού υλικού στο παιδί

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

...συμπεριλαμβανομένης παιδικής πορνογραφίας ή και σκληρών πορνογραφικών εικόνων- ή τη φωτογράφιση του παιδιού σε σεξουαλικές στάσεις.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

- Ο σκοπός είναι να μειωθεί η ντροπή, να εισάγει το παιδί στη γυμνότητα, να τονώσει την περιέργεια του γύρω από το σεξ και να πείσει ότι η σεξουαλική δραστηριότητα (και των παιδιών) είναι κάτι φυσιολογικό.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Εφόσον σταλεί το υλικό τα παιδιά πιέζονται να μην το αποκαλύψουν σε κανέναν, έτσι πείθονται ότι μοιράζονται το ίδιο **«ένοχο μυστικό»**

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Μια άλλη πρακτική που χρησιμοποιείται είναι η προσπάθεια να απομονώσει ο δράστης το παιδί από τους γύρω του.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Δεδομένου ότι το παιδί έχει εμπιστευτεί πολλές προσωπικές πληροφορίες, εμπειρίες και συναισθήματα, ο θύτης τα χρησιμοποιεί για να το πείσει ότι είναι ο καλύτερός του φίλος και ότι κανένας άλλος δεν μπορεί να τον βοηθήσει και να τον κατανοήσει όπως αυτός.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

Οι προσωπικές πληροφορίες μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για το **συναισθηματικό εκβιασμό** του παιδιού.

Τα Στάδια του Grooming:

2. Επαφή με το θύμα και δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης

- Όσο πιο έμπιστες οι πληροφορίες τόσο περισσότερο εξαρτάται το θύμα από το θύτη.

Τα Στάδια του Grooming:

3. Προετοιμασία για την προσωπική συνάντηση.

Καθώς ο θύτης έχει στη διάθεσή του πολλές προσωπικές πληροφορίες του παιδιού, προγραμματίζει μια προσωπική συνάντηση

Τα Στάδια του Grooming:

3. Προετοιμασία για την προσωπική συνάντηση.

Τα Στάδια του Grooming:

4. Προσωπική συνάντηση

Η προσωπική συνάντηση αποτελεί
συνήθως τον κύριο και
πρωταρχικό στόχο του θύτη.

Ιδιαίτερα Χαρακτηριστικά του Grooming:

- ❖ Η σωματική επαφή δεν είναι απαραίτητη προκειμένου να θυματοποιηθεί το παιδί
- ❖ Δεν υπάρχουν γεωγραφικά όρια
- ❖ Το χρονικό διάστημα ποικίλλει

Προφίλ των θυμάτων :

A) παιδιά με χαμηλή αυτοεκτίμηση και έλλειψη αυτοπεποίθησης, καθώς είναι πιο εύκολο να απομονωθούν συναισθηματικά ή σωματικά

Προφίλ των θυμάτων :

B) παιδιά με συναισθηματικά προβλήματα ή με προβλήματα στις σχέσεις με γονείς, σχολείο και συνομήλικους (Berson, 2002), καθώς συχνά αναζητούν βοήθεια.

Προφίλ των θυμάτων :

Γ) παιδιά που δείχνουν αφελή και υπερβολική εμπιστοσύνη στους άλλους, καθώς προθυμοποιούνται να συζητήσουν διαδικτυακά με αγνώστους και δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν τους κινδύνους.

Προφίλ των θυμάτων :

Δ) έφηβοι, καθότι τους απασχολούν και τους ενδιαφέρουν τα σεξουαλικά ζητήματα και συνήθως είναι πρόθυμοι να μιλήσουν για αυτά.

Προφίλ των δραστών :

- Στόχος οι έφηβοι
- Δεν ταιριάζουν στο προφίλ των παιδόφιλων που έλκονται από παιδιά προεφηβικής ηλικίας

Προφίλ των δραστήων :

- Ποινικό ιστορικό
- Λιγότερη εκπαίδευση

Προφίλ των δραστών :

- Συναισθήματα ανεπάρκειας
- Δυσλειτουργική ψυχοκοινωνική ανάπτυξη

(Hines & Finkelhor, 2007)

Σημαντικά Συναισθήματα

Προδοσία
Εξαπάτηση
Εγκατάλειψη
Αδυναμία

Σημαντικά Συναισθήματα

Θυμός

Τύψεις

Ντροπή

Άγχος

Στίγμα